

IZHAJA VSAK DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 8., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Pesamične štev. se prodajajo po 3 evč. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, Št. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolmini, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele štev. po 5 evč. (10 stot.).

GLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolons. CENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 3 st. mm, smrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka sadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plačljivo in utožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez doposlane naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdanje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kron 5-20, za pol leta Kron 2-80.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in nekopirajo se na vračilo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom)

Izdajatelj in odgovorni urednik **STEFAN GODINA**. Lastnik konsorcij lista „Edinost“ - Natisnila Tiskarna „Edinost“ vpisana zadruga z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti štev. 18.

Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Tovariši delavci!

Za delavstvo v Lloydovem arsenalu se bližajo silno resni časi. Dan za dnevom se množe odpustitve delavstva, videti je, da hoče vodstvo Lloydovih delavnic po malem začeti z opustitvijo del v arsenalu. To pa pomeni za nas izgubo zaslužka, izgubo kruha.

Da se porazgovorimo o tem življensko-vážnem vprašanju, sklicuje naša skupina

javni shod

DANES, dne 14. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih „Delavskega konsumnega društva“ pri Sv. Jakobu.

Tovariši delavci! Udeležite se tega shoda v čim večjem številu.

Za vaš kruh gre, za vaš in vaših družin obstoj.

Skupina NDO „Lloyd“.

BRZOJAVNE VESTI.

Vprašanje uvoza argentinskega mesa.

DUNAJ 12. Mestni svet je sklenil sporazumno z ministerstvom za trgovino poslati radi vprašanja uvoza argentinskega mesa posebno komisijo v Argentinijo, ki naj bi to vprašanje proučila na licu mesta. — Najprej bi se manje količine tega mesa uvažale na Dunaj, pozneje tudi v pokrajine, ali do take meje, da bi uvoz ne škodoval domači živinoreji.

DUNAJ 13. Podžupan Hierhammer se poda v četrtek v spremstvu interesiranih občinskih dostojanstvenikov v Trst pokušati meso, ki ga je parnik Austro-Amerikane „Alice“ pripeljal v Trst.

Dementirane laži o Srbiji.

BELIGRAD 13. (Iz srbskega uradnega vira). Vest „Pester Lloyda“, da je polku, ki nosi ime princa Gjorgije, bilo prepovedano praznovati prinčev rojstni dan, je tendenciozno izmišljena. Isto velja o vesti, da misli vojni minister imenovati zarotniške častnike za vojne atašeje in da pripravlja srbska vlada tla za veliko posojilo.

Izvolški odstopil?

PETROGRAD 13. V tukajšnjih dvornih krogih potrjujejo, da je Izvolški včeraj formalno izročil svojo ostavko, ki je bila tudi vsprejeta. Njegovim naslednikom je baje imenovan Sasonov.

Kreta.

KANEJA 13. (Ag. Havas). Izvrševalni odbor se je zopet konstituiral. Na mesto Venizelosa je stopil njegov pristaša, dr. Maris. Ostala dva člana ostaneta v službi. — Zdi se, da prične opozicija boj z odborom, v kateri ni vstopil noben njen član.

Turčija.

CARIGRAD 13. Odposlanstvo grškega patrijarhata je izročilo ministru za bogocastje odgovor na noto, glede prepovedi narodne skupščine. V odgovoru pravi patrijarhat, da ima pravico sklicati shod. Govori se, da je minister za notranje stvari odredil najobširnejše odredbe, da shod prepreči, če bo treba, tudi s silo.

CARIGRAD 13. „Jeni Gazeta“ je zvečala iz aventičnega vira, da je francoska vlada brezpogojno dovolila kotiranje turškega posojila na pariški borzi.

Kolera.

STOLNI BELIGRAD 13. (Ogr. biro). V občini Ercsi v weissenburški županiji je po enodnevni boleznimi umrl kmet Josip Keresztes in sicer na sumljivih znanih kolere. — Županski fizik je poslal drob umrlega v preiskavo bakteriološkemu zavodu v Budimpešti. Hišo, v kateri je bival Keresztes in vse prebivalce iste so desinficirali in postavili pod kvaranteno.

OSTROGON 13. (Ogr. biro). Delavec Pavel Vilsics je po zavzvanju sodavice obolen na sumljivih znanih kolere.

POŽUN 13. (Ogr. biro). V vasi Ujhelyjoka je umrl tudi na kolero brat Karla Sido, ki je v nedelju umrl na kolero. V Požunu so danes spravili v bolnišnico dve osebi, ki sta obelili na sumljivih znanih kolere.

DUNAJ 12. Včeraj so spravili v Fran Josipovo bolnišnico tesarja donavske paroplovne družbe, Travnička, ki je obolen na znanih kolere. Bakteriološka preiskava je pokazala, da je obolen na pravi azijski kolero.

MARIENBURG 13. Pri nekem umrlo operkarju so ugotovili azijsko kolero. Od obolelih na znanih kolere sta umrla 2 odrasčena in 5 otrok.

RIM 13. V zadnjih 24 urah so v Apuliji na novo obolele na kolero tri osebe, ena je umrla.

BUDIMPEŠTA 13. Razun že javljenih slučajev kolere, se je danes pripetil po en slučaj v Mohaču, Koloči in Alsonyeku (županiju Tolna).

Dunaj 13. Angleška specialna misija je opol. odpotovala v London.

Dunaj 13. Cesar je danes vsprejel v posebni avdijenci vojnega ministra.

Sarajevo 13. Danes je bil zaključen 11. kongres zveze avstrijskih obrtnih muzejev. Prihodnji kongres (1911) se bo vršil v Opavi, l. 1912 pa v Plznu.

Rim 13. V Lucci je umrl admiral Morin, senator in bivši minister mornarice in minister za unanje stvari.

„Naše ljudsko šolstvo“.

(Odgovor dopisniku z dežele.)

Kratek bom, g. dopisnik, kakor pač za služijo vaša izvajanja. V prvo pa bodite zagotovljeni, da bi ljudska šola še lepše napredovala kot napreduje, če bi o nji ne pisali ljudje, ki niti pojma nimajo, kaj je šola. To bodi povedano na vso sapo tudi drugim sličnim diletantom!

S krototom bi se vsi smejali, ako bi nevojak pisal o notranjih vojaških zadevah; ali o šoli, to sme že vsak sestri na sodni stol in odobravati ter neodobravati, odpravljati in ne odpravljati, kar so šolniki po dolgih letih truda in skušenj spoznali kot pravo.

Seveda komur doma otroci preveč razsajajo, ta bi najraje videl, da bi ne bilo ne praznikov, ne nedelj, ne četrтков itd. Ali, oprostite, učitelj ni pestunja.

Sicer pa tudi s svojim računom niste iznašli smodnika. — Samo 166 dni je šole prostih v letu? Motite se! Nekdo je računil točneje, in je odbil še 365 noči enega leta, t. j. 182 krat po 24 ur, v katerih učitelj nič ne dela, potem še cesarjev god in cesarično obletnico ter dan majnikovega izleta in dneva začetne in sklepne šolske maše. Ostane le še 12 dni, v katerih lovi učitelj z učenci kobilice po Krasu.

Naj vam človek resno odgovarja? Zakaj pa se niste lotili tudi uradnikov gotovih uradov, ki uradujejo le dopoldne, spoštujejo vse zapovedane nedelje in praznike, ter uživajo vsakoletne dopuste?

Radi otrok!
Aha, radi otrok! — Zdaj sva pa skupaj!
Poznate li otroka? Saj res, oče ste več otrok.

Nu, jaz vam pa povem, da otroške duše ne poznate, in če bi imeli vi res kaj dovoljevati, bi pohabili svoje otroke duševno in telesno. To vam rečem kot učitelj z večletno skušnjo in kot oče.

Otroška duša ni vreča, ki naj se čimprej tembolj napolni. Otroška duša rabi odmor v kratkih presledkih. To je isto kakor ž našim želodcem, ki mora tudi prebavati. Pouku treba pustiti časa. Na Nemškem so ponekod vpeljali skozi vse šol. leto samo poldnevni pouk. Na Nemškem so izborni vzgojevalci, to mi lahko verjamete na brado. Naše šolske oblasti pa tudi niso tako podniči, četudi so po vsej Avstriji velike počitnice podajali.

V velikih počitnicah namreč otrok raste, v teh dveh mesecih se otrok telesno dvakrat toliko okrepi, kot v vseh ostalih desetih, ko hodi v šolo.

Vi oče več otrok, če hočete kratkovidne, bledolčne, tuberkulozne otroke, pa odpravimo počitnice, praznike in četrte, da tudi one kratke odmore, ki so med posameznimi urami pouka, katere ste pozabili seštet.

Ali vem, da drugi očetje ne bodo zadovoljni, posebno pa oni ne, ki rabijo otroka tudi doma za kakšno lahko hišno opravilo, kar je zelo koristno in zdravo.

La odpravljajva, pa bo dežela takoj v ognju.

Vendar tu ni prostor za obširnejša vzgojna vprašanja. Obsežneje vam hočem razpravljati o tem „počitniškem“ predmetu v časopisu za šolo in dom, v „Domačem ognjišču“. (Ljubljana — Učit. tiskarna.)

Sedaj pa o učiteljih, ki uživajo te zavide dane odmore in počitnice. Kako uživajo šole proste dni? Pogosto pač s popravami in

pripravami za pouk. V gotovih deželah tudi s postranskimi deli, da si poboljšajo mizerno gnotno stanje. Povsodi skoro z brezplačnim delom za narod.

In ko pridejo velike počitnice ter gre ta ali oni srečnejši učitelj na prezračje, mora njegov tovariš ali čepeti doma ali — puško na rame in hajdi služiti cesarja! Učitelju kljub vseh četrтков in praznikov preostaja malo časa za samoizobrazbo. In tudi ta je krvavo potrebna za njegov napredek in napredek šole.

Sicer je res razlika med učiteljem in učiteljem, a nobenemu učitelju ne cvetijo rože. Privoščimo pa učiteljem le praznike in počitnice, da jim damo vsaj priliko, da se telesno in duševno oddahnejo!

V pogovoru z nekim mladim kaplanom, sem nekoč dejal, da si služim jaz nebesa že s tem, da poučujem po pet ur na dan. Zgražal se je moči. Ali ko le izstopil iz razreda, kjer je dovršil pravkar prvo uro pouka v svojem življenju, pohitel je naravnost k meni ter dejal:

„Prav imate, nebesa si zasluži človek med temi bubci!“

Hotel sem reči, da je razlika med delom in delom.

O sklepčnem vspehu ljudskošolskega pouka še nekaj. Vi pavšalno obsojate, da se „ob takih razmerah“ ne dosega niti predpisanih vspehov. Počasi prijatelj, za take in enake obsodbe so poklicani v prvi vrsti naši šol. nadzorniki, a ti pojejo vse drugače, negoli živjete vi.

O pismih, ki so vam za podlago sodbe, vam toliko rečem, da je sestava pisma odvisna od individualnosti posameznega, ne pa edino od užitega šol. pouka. Na razpolago bi vam dal, če bi se to strinjalo z dosojnostjo, pisma visoko izobraženih mož, ki niso nikakor izgledna, ne v slovniškem ne v stilističnem oziru. Vendar vas hočem opozoriti na neko dejstvo, ki ste je vi pozabili, na sodelovanje doma s šolo. To sodelovanje je važnega pomena, če počemo, da bo ves šolski pouk bob v steno. Če bi se to sodelovanje omejilo vsaj na to, da bi pošiljali stariši otroke redno v šolo, bi bil že marsikateri učitelj vesel. Ali kjer niti tega ni, vspeh gotovo ne bo dober, če bi odpravili tudi vse četrte in petke in svetke.

Vaš izgled iz srednje Istre pa le jasno in krasno kaže, kaj dela učitelj s svojim prostim časom. Da so nekateri učitelji ponekod drugačni, zato pa zastavite vi in postavimo mi vsi davkoplačevalci (davkoplačevalec je namreč tudi učitelj!) svoje moči, da se v gotovih deželah naše slovenske domovine uredi učiteljem dostojna plača. — Potem bomo lažje izbirali in več zahtevali.

Oglasil sem se jaz prvi ravno zato, ker nisem iz vaše dežele, ki živim pod nekoliko drugačnimi razmerami, ter lahko bolj objektivno sodim o vaših izvajanjih. Če je padla kakšna rezka, oprostite, potrebna je bila, in rešila je vas morda hujše. Uvažujte, da se mora otrok telesno in duševno razvijati, in ta dvojni razvoj zahteva pamenten kompromis med dnevi posvečenimi pouku in onimi določenimi odmoru.

Ferdo Plemič.

Trst, 14. septembra 1910.

S slavnosti na Cetinju.

(Od našega poročevalca.)

Lepi dnevi Aranješki! Minuli so! Tako si je morda mislil najnovejši kralj v sredo po slavnostih.

Opisal sem slavnosti, kakor so bile: hrupne, zabavne, s velikim štilu. Godbe so svirale, topovi pokali, ljudstvo kričalo, ulice prenapolnjene ljudi, kakor v kakem vele mestu, avtomobili in dvorne kočije so begale po ulicah kakor v Parizu, okrašene ulice, kakor na svetovni razstavi v Bruselju...

Ako pa bi hotel opisati črnogorske razmere, ljudstvo in njega izobrazbo, blagostanje v deželi in vpogled v bodočnost z njihovimi stališči, moral bi seveda zapustiti opisovanje ubranih akordov in velečastnih melodij za ta čas importiranih tujih muzik, ter napeti struno domačega slepca-guslarja, kateremu zadostujejo ena struna in štirje poltuni ter k temu globok vzdih bolne duše, da pove vsa svoja čutila, da opeva vso svojo in svojega naroda „srečo“.

Znano je, da je Črna gora, — kar sicer že ime samo pove — gorata dežela. Toda ta goratost je posebne vrste. Tudi v Avstriji imamo obilo goratih dežel, ki pa zato niso nič manj obljudene, ker so rodovite. Omenjam le Tirolsko, Koroško, Zgornji Štajer, ali celo Severno Češko! V Črni gori pa najdeš sam — Kras! Koder hodiš „sve gó kamen noge gaze“, bi rekel Preradovič. Izvzeto dolino reke Zete je cela dežela le veliko pogorje. In to pogorje je tako pusto

in golo, da ne more nič roditi. Le redke redke so dolinice, ki so nekoliko bolj rodovitne, tako, da se v njih pridelava nekoliko žita ali krompirja. Nekako izjemo dela, kakor že omenjeno dolinica reke Zete. — Tam rodi celo trta, ki pa daje le slabo vino. — Tudi nekaj sadja se tam pridelava.

Iz tega je razvidno, da taka dežela ne more biti preveč obljudena, kajti ni v stanu svoje prebivalce rediti. Površina cele države znaša 9100 km²; približuje se torej po svoji velikosti naši deželi Kranjski. Toda dočim je znašala na Kranjskem l. 1900 številu prebivalstva 510.000, znaša sedaj prebivalstvo Črne gore pod 250.000. Na Kranjskem pride na km² 52, v Črni gori 26 ljudi! Torej ravno polovico. To se seveda ne da primerjati s Češko, v kateri pride na km² 122, ali celo z Nižo Avstrijo, v kateri pride 156 ljudi na km²!

Vprašanje je: od česa žive torej ti ljudje?

Razven tistih malenkosti, ki jih dežela kot poljedelska dežela pridelava in kar sama konsumira, imajo Črnogorci glavni dohodek od živinoreje. Po golih brdih plezajo koze, kjer je taka dolinica, uzreže tudi suhorebrasto kravico. Tudi s prešičjerejo se bavijo. Zato pa tudi Črnogorci jedo malo mesa od goveje živine; ali celo na gospodarjevem domu je v teh slavnostnih dneh na jedilnem listku vedno figurala točka: „roti du manton“ — jaretina, pečenka koštrunova.

Naravno je, da so pri takih ekonomskih razmerah ljudje zelo siromašni in skoro brez vsakojakih zahtevkov. In pri vsem tem, da jim daje zemlja tako malo, še vedno pri njihovi primitivnosti in ubožnosti eksportirajo od svojih izdelkov iz države. Posebno izvažajo: jagnjeta, koze, sir, okajano meso, kože, volno, celo vino in sadje ter ribe, katerih sta polna Skadarsko jezero in pa Barski zaliv. Vrednost vseh teh inozemstvu prodanih predmetov je znašala l. 1906: 1.700.000 K.

Seveda pa je dežela — posebno sedaj, ko raste kultura — potrebovala mnogo stvari, ki jih Črna gora sama ne proizvaja. Te je torej bilo treba uvažati (importirati). Vrednost importiranih artiklov pa je v istem letu 1906 znašala po oficijalni statistiki: 5.200.000 kron. Trgovska bilanca Črne gore je torej pasivna za 3 in pol milijona na leto! Tri in pol milijona narodnega kapitala mora torej iz te siromašne deželice vsako leto!

O srečni bodočnosti tega kraljestva je torej precej težavno govoriti. Kajti iz te zemlje kaj več dobiti bo pri še takih investicijah, pri še večjih žrtvah — težko. Bilo bi mogoče le, če bi imele gore v sebi kako rudo: železo, premog ali celo — zlato!

Siromašnost pa je v deželi še radi tega večja, ker moški nič ne delajo. — Vsak moški, prime takoj, ko je prekorajil svoje 15. leto, za orožje in odslej hoče le z orožjem služiti domovini, „Gospodar“ in — sebi! On je junak, za junaka pa delo ni častno. Zato jih vidiš vedno oborožene po kavarnah, po cestah in na straži, za delo je vstrajana žena! — Edina dobra stran moških je, da nimajo posebnih zahtevkov. Skromno in uborno živé in so vendar zadovoljni.

Doslej, dokler so bili ljudje tako skromni — ker še na nizki stopnji kulture —, je dežela lahko preživljala svoje prebivalce, lahko zadostila njihovim malim željam. Ko pa razvije tam kultura svoja krila bolj na široko, postale bodo tudi njih zahteve večje. Tedaj pa se bodo pričeli baš inteligentnejši sloji, ker jih domovina ne bo mogla zadovoljiti, izseljevati, kar sicer že sedaj dela obilica Črnogorcev. In taki, ki so že videli „svet“, se baje neradi ali sploh ne vračajo! Seveda, sanje Črnogorcev so lepše. In globoko je njih prepričanje, da črnogorski orel raztegne nekega lepega dneva svoja krila tudi tja preko plodovitega Kosovega polja in morda še preko drugih plodonosnih poljan, — toda meni se zdi to njih „globoko prepričanje“ precej problematične vrednosti. Sicer pa kot vnet Jugoslovan želim svojim bratom kar največ sreče in — zemlje.

Zelo velikega pomena za malo državo bi bila železnica, ki bi spojila Bar in morda Cetinje s stransko progjo iz Podgorice, čez Zetsko in Mokračino dolino in Kosovo polje oziroma Novi pazar z Belgradom in s tem z ostalim svetom. Pri sedanjih političnih razmerah pa ni prav verjetno, da se to zgodi.

Govoril sem prej o višji kulturi. Da! „višja kultura“ in Črna gora to sta dva pojma, ki sta si še precej oddaljena. Ne poznam cele dežele, mislim pa, da če so-

dim po glavnem mestu in po onem delu dežele, ki sem jo videl, se ne motim, in pri tem smatram razmere po ostali deželi jednake tem.

Kar sem še videl sveta, opazil sem, da lahko snago in čistoto, ki jo najdeš v raznih krajih, vzameš za merilo kulturnega nivoja, na katerem se nahajajo oni prebivalci. No, če bi hotel s to mero meriti pri Črnogorcih, bi sodba izpadla za njih naravnost uničujoče. Preveč imam ukusa za lepo in dobro, kakor da bi mogel tukaj popisovati nesnago, s katero se ti je boriti po cetinjskih „kavarnah“ in hišah. Omenim naj le, da je delalo obilim tujcem, ki so se v zadnjih dneh mudili na Cetinju, preglavice to, da v glavnem črnogorskem mestu ni najti — stranišča. In to ne le v privatnih, temveč niti v javnih lokalih! — Pod Lovčenom je hrabri Ivan Crnojevič, kakor pravi povest, po bil ob bistrem studentu svoje iskre konjice — v Cetinjah pa naročiš vodo, in misliš, da so ti jo prinesli iz korita. Ne vem, če tudi draginja, ki je sedaj vladala na Cetinju, služi njim v čast. Brez dvoma se ob takih prilikah vse podraži, ali da skočijo cene od 10 kron na 70 in 80, se mi zdi vseeno pretirano, posebno pa z ozirom na to, da je bilo pripravljene več nego se je spečalo! Polliterska steklenica pive je ostala K 1'20. In tako dalje. Nočemo v tem tonu in s takim naštevanjem nadaljevati, kajti sicer bi kdo mislil, da sem padel na nivo nemških žurnalistov okoli lista „Zeit“, ali celo lista „Muskette“ in „Simplicissimus“. Le ljubezen do resnice je, ki me vodi do tega, da je ne zakrivam niti če gre na škodo mojih krvnih bratov. Mislim le, da bi se bilo one milijone, ki se jih je za te svečanosti porabilo, lahko bolje naložilo, in narod črnogorski bi se s hvaležnim srcem spominjal velikega slavja, tako bo pa le s težko glavo gledal na podrtine tridnevne slave....

Aranjuez!

Sicer sem pa šel na slavnosti na Cetinje z ljubeznijo v srcu do krvnih bratov. Ta ljubezen do njih pa se ob povratku ni zmanjšala, temveč k njej se je še pridružilo pomilovanje in srčne želje, da jim kedaj zasije bolja bodočnost. Tedaj bodo res svobodni!

HRVATSKA.

Nova stranka. — Nezadovoljnost v „naprednih“ in „klerikalnih“ krogih. — Volitve. — Tomašičeva vlada prepoveduje volilne shode pristašev „Nove stranke.“

Zagreb, 10. IX.

—C— Hrvatsko časnikarstvo in hrvatska javnost sta precej hladno sprejeli vest o ustanovitvi nove stranke. „Narodne Novine“ molčijo; pričakujejo gotovo informacije od „merodajnih krogov“, predno zavzamejo svoje stališče. „Obzor“ konstatira evolucijo pri obeh fuzioniranih strankah. Nadalje, da je stranka prava opustila ne samo svoj državno-pravni program, ampak tudi, da je zapustila zahtevo za revizijo nagodbe. „Hrvatska Sloboda“ piše, naj stopijo pravaši pred narod in naj odkrito priznajo, da ni mogoče na Hrvatskem v dualističnem okviru voditi za narod koristno in vspešno politiko.

(Torej, oni so za antidualistično politiko, za katero plajdira Supilo. Op. dop.)

„Hrvatski Narod“ v Mitrovici kritizira vedenje koalicije, ki bi hotela sedeti na dveh stolihi. To mnenje je do neke meje opravičeno, ker v koaliciji, odnosno v novi stranki, sti še vedno dve struji, ena opozicijska, druga Tomašičeva. Enkrat prevladuje mnenje ene, enkrat druge, kar nikdar ne dela baš najboljšega vtisa na narod. Reški „Novi List“ oistro kritizira program — nove stranke s stališča anti — dualističnega in liberalnega.

Splošno bi se moglo naglasiti, da nova stranka ni napravila najboljšega vtisa na javnost.

Pustimo na strani stališča časopisov, ki niso koalicijski. Interesira nas tim bolj nezadovoljstvo v samih vrstah koalicije, odnosno nove stranke.

V naprednjaških vrstah vlada nezadovoljstvo, ker je povsem oviran njih kulturni program. V novem programu vidijo nekateri popolno kapitulacijo liberalizma na Hrvatskem. Reakcionarni elementi, tudi niso zadovoljni, ker program ni dovolj reakcionaren. To nam tudi potrjuje dejstvo, da do zdaj niso programa podpisali in tudi ne odobrili duhovniki, ki so bili člani stranke prava (v koaliciji).

Volilna agitacija je že začela. V nekaterih krajih so se vršili volilni shodi. Perspektiva o izidu volitev je popolnoma nejasna. Bivši poslanec Supilo boode po vsej priliki kandidiral v delniškem okraju (gorski kotar), kjer uživa pri uglednih volilnih simpatijah zavolj svojega nastopa in ker v tem okraju ne morejo izreči nikoli zaupanja bivšemu „Khuenovcu“ — Tomašiču.

„Ustavna vlada“ bana Tomašiča je prepovedala nekatere volilne shode. In to naprednjakom (Wilderu) in socialistom. Ker so naprednjaki pristopili v novo stranko, se te prepovedi različno komentira. Da to ni zopet nova Tomašičeva taktična pogreška? Mislimo, da ban Tomašič na ta način ne bo pridobil zaupanja hrvatske javnosti. To in prepoved volilnih shodov pristašem nove

stranke, ni najboljša priporočila za bana Tomašiča.

***

Ban Tomašič o programu nove stranke. — Situacija vedno ista. — Kandidatura Aranitzkega v Brlogu.

Zagreb, 11. IX.

—C— Ban Tomašič je izjavil zagrebškemu dopisniku „Pester Lloyd“ o programu nove stranke sledeče: „Program nove stranke ni še definitivni. To je samo načrt, ki se ima predložiti koaliciji na redakcijo. Program ta načrt ne more postati, ker vsebuje neka protislovja. Novi program se postavlja expressis verbis na nagodbeno stališče. To je potrebno, ker gubernamentalna stranka mora stati na nagodbenem stališču. Ta program ne precizira natančno razmerja napram Ogrski. Samostalnost Hrvatske tudi ni direktno naglašena, ker se more ta naglašati samo v okvirju državne ukupnosti z Ogrsko. (Potemtakem je Tomašič za samostalnost Hrvatske v ogrskem okvirju. Ta „okvir“ in ono kar se je v tem okvirju dogodilo, pa ni bilo ravno prijetno za samostalnost Hrvatske Op. dop.) Nadalje se je Tomašič izrazil, da ako se ta program predela kot baza za nadaljni razvitek bo s svoje strani nekaj prispel za ustanovitev vladne stranke.“ Torej, Tomašič akceptira program nove stranke samo kot bazo za fuzijo in vstvarjenje novega programa. Koalicija, mislimo, da na to ne bo pristala in ta „moment“ bo merodajen za celi nadaljni razvoj hrvatske krize. To vse izgleda, kakor namena merodajnih krogov, da bi popolnoma „pacificirali“ — hrvatsko-srbsko koalicijo.

Sicer ni nikakih novih vesti. Situacija je vedno ista. Prememba nastopi šele, ko bo nova stranka stopila v dogovore z banom Tomašičem.

Kakor se poroča, bo oddelni predstojnik Aranitzki kandidiral v Brlogu. Vloga Aranitzkega v hrvatskem političkem življenju je bila vedno antipatična. Nastopil je kot Khuenovc, bil je Rauchovec in sedaj je popolnoma Tomašiču v žepu. Najslabšo ulogo je imel za časa velikosrbskega procesa, ki se je vodil pod njegovo vlado. Bil je „kamen razdora“ v znanem paktu koalicije s Tomašičem. In sedaj ima ta človek še korajžo, kandidirati v srbskem okraju! To je udarec srbski in hrvatski javnosti. On kandidira z znanjem in odobravanjem Tomašičevim.

Nasilnosti bana Tomašiča.

Kakor vse kaže, bo ban Tomašič poskusil z nasiljem svojo srečo. Po vsem tem, kar se je dosedaj zgodilo, tega pač ne bi bil nihče mislil. Urednik Wilder je potem, ko mu je bila prepovedana javna skupščina v Našičih, sklical skupščino na podlagi § 2. Ali tudi ta skupščina je bila prepovedana. Ker so se pa volilci vseeno zbrali, je udrl orožništvo v lokal in razgnalo ljudi. Wilder in volilci so poslali protestno brzojavko banu Tomašiču, a pomagalo to brzokone ne bo nič, ker razni okrajni predstojniki in veliki župani na deželi delajo pač le to, kar jim ban naroča!

***

ZAGREB 13. (Brz. kor. biro). Volilno gibanje se je začelo, vendar pride šele po razpisu volitev v polni tir. Bivši ban grof Pejačević kandidira v Našičih na podlagi vladnega programa. (Zato je vlada že začela prepovedovati shode v tem okraju. (Op. ured.)

Dnevne novice.

Gospodarski polom na Koroškem. Zdi se, da bo vlada priskočila na pomoč „Centralni blagajni“ na Koroškem, tako, da vlagatelji ne bodo ničesar zgubili. Podpredsednik državnega zbora posl. dr. Steinwender se izraža v „Tagespost“ za to, da bi priskočila država na pomoč, da ne bodo trpeli nedolžni. Omenjeni nemški politik zaključuje svoja izvajanja: „Protiv ponovitvi takih dogodkov, kjer bi morala država plačati račun, pa se je treba zavarovati.“

Politika nima z združništvom nikake zveze. Zato v bodoče rajfajzovke, ki se izkažejo, da so strankarske posojilnice, ne smejo biti več ustanovljene, ali če obstoje, se jih ne sme več dalje trpeti.

Župnik naj sodeluje, ali kakor se to godi v Nemčiji, le kot ugleden član občine in ne kot klerikalni strankar. Še manj se smeje posamezne posojilnice združiti v zveze političnih naziranj.

Zadnja dva stavka sta vredna posebnega razmišljanja osobito z ozirom na naše slovenske razmere.

Nadomestne volitve v Dalmaciji. — V ponedeljek se je vršila nadomestna volitev za deželni zbor iz veleposestva splitskega okraja. Izvoljen je bil pristaš hrvatske stranke odvjetnik dr. Bulat.

Trgovinska pogodba med Srbijo in Avstro-Ogrsko je bila včeraj podpisana na Dunaju.

Konferenca za deželno statistiko se je sestala včeraj v Poreču pod predsedstvom predsednika statistične centralne komisije in sekijskega načelnika dr. Mayerja. Konferenca se vdeležujejo vsi deželni odbori izzemši Galicije, Bukovine, Tirolske in Predalpe.

Oboroževanje Srbije. Sestavljena je posebna komisija za študiranje težke arti-

lerije, ker misli Srbija že na pomlad nabaviti 20 baterij po 6 topov gorske in 8 baterij težkih obsednih topov.

Pasivna rezistenca pri južni železnici. Iz Inomosta: Vsi uradniki in uslužbenci južne železnice so prijavili za 1. oktobra pasivno rezistenco, ako se ne ugoti njihovim zahtevam.

Magistrat — falsifikator.

Znano je, da morajo župni uradi pošiljati vsak mesec izvadke iz krstnih, rojstnih in poročnih knjig mestnemu magistratu, oziroma mestnemu anagrafičnemu uradu. Ti izvadki se morajo opirati seveda na izvornik in imena, ki so pisana v župnih krstnih, rojstnih in poročnih knjigah itd. v slovenskem pravopisu, morajo biti pisana istotako v teh izkazih. Tako bi moral ta imena zabilježiti seveda tudi mestni anagrafični urad. Temu pa ni tako. Na anagrafičnem uradu zabilježijo vsa slovenska imena v italijanskem pravopisu. Poleg tega je magistrat letos odredil, da mora vsakdo, ki potrebuje izvadek iz rojstnih matic za vpis otrok v mestne šole, po ta izvadek, ki so ga dosej dajdajali župni uradi, na mestni anagrafični urad. Brez ozira na to, da imajo s tem stariši mnogo nepotrebnih potov, je namen te odredbe edino-le ta, da se kviri in pači slovenska imena. Kam se pride na ta način, imamo najlepši izgled v znanem slučaju Scchi, ki se bo moral zagovarjati radi krive prijave svojega imena. Kar se je v tem slučaju zgodilo mazinijancu, se utegne zgoditi danes ali jutri kakemu Slovincu, ki se bo prijavil oblasti s slovenskim imenom, a bo to ime prišlo iz mestnega anagrafičnega urada popačeno v kako italijansko spakedranko v šolska spričevala, vojne izkaze itd. Opozarjamo zato mero-dajne faktorje, naj poskrbe zato, da se stori na našem magistratu konec tej nečestveni prepotenci. Ob enem pa prosimo vse naše ljudi, naj se nam naznani vsak tak slučaj in mi bomo poskrbeli, da bo državno pravdnštvo uvedlo proti tem falsifikatorjem javnih dokumentov kazensko preiskavo.

Bomo videli, če pripravimo tudi „naš“ magistrat do tega, da bo začel prebavljati pipe in kljuge, katere mu smrdijo, kakor peklenščeku blagoslovljena voda!

Domače vesti.

Seja odbora pol. društva „Edinost“ se bo vršila danes, 14. t. m., ob 3. uri pop. v Slovanski Citalnici v „Narodnem domu“. Gg. odborniki in odbornikov namestniki so naproseni, da se je udeležijo v polnem številu, ker je razpravljati o raznih važnih in nujih stvareh. Predsednik.

Namestniški podpredsednik grof dr. Schaffgotsch se je povrnil s svojega dopusta in je do povratka gospoda namestnika prevzel vodstvo namestništva.

Pred durmi je čas, ko bomo vpisali svoje otroke v ljudsko šolo. *Okoličani, slovenskega svojega otroka vpišite v slovensko šolo!* Prejšnje leto smo opazili, da je število učencev ital. šol v naši okolici naraslo, a ono slovenskih šol padlo. — Popravimo, kar smo lani zagrešili. **Sosed naj svari soseda: „Vpiši svojega otroka v slovensko šolo!“** Kdor drugače ravna, ni mož!

Začetek šol. leta na družbenih šolah v Trstu. — Šol. leto 1910—1911 se začne na vseh šolah družbe sv. Cirila in Metoda s sv. mašo v ponedeljek, dne 19. t. m.

Vpisovanje se vrši v soboto dne 17. t. m. in v nedeljo, dne 18. t. m. od 9. do 12. ure dop.

Stariši naj prineso s seboj za novoustopivše učence in učenke I. razr. krstni list (zadostuje tudi izpisek iz krstne knjige), dalje spričevali o cepljenih kozicah in zdravih očeh.

Učenci, ki vstopijo iz drugih šol, naj prineso poleg tega še zadnje šolsko izvestje.

Vpisovalo se bo za sledeče razrede:

A) u ul. Giuliani št. 46. Sv. Jakob. 1) za deške razrede od I. do V. 2) za dekl. razrede od I. do VI.

B) na Acoquodottu št. 22 II. nadstr. 1) za deške razrede od I. do III. 2) za dekl. razrede od I. do IV.

„Slabo vreme“ za italijanske bicikliste. Minule nedelje se je imela vršiti v Bošketo veselica italijanskega kolearskega društva „Club Veloce Trieste“, kamor so imeli priti biciklisti z društveno fanfaro na čelu izpred hotela Moncenisio. — Veselica pa je bila v zadnjem trenutku odpovedana in sicer, kakor poroča „Piccolo“, radi — „slabega vremena!“ — Vršila se pa bo, kakor poroča isti „Piccolo“ prihodno nedeljo.

Sicer nam ni mnogo za italijanaše okoli kluba „Veloce“, vendar pa smatramo, v očigled sratomnemu vandalizmu, katerega so zagrešili proti nam „kulturni“ italijanski vandali, — za provokacijo, da bi somišljeniki istih vandalov kar nakrat trobili po mestnih ulicah mimo naših ušes in neovirano uganjali svoje komedije v Bošketo, ki je že prav blizu tam — v svetem Ivanu. — Hočejo li morda s tem izzivanjem nas posili izzvati na neradovoljno sodelovanje? Ako se bo stvar izzivajoče razvijala, si pridržujemo, da priobčimo pravočasno „program“, po katerem se ima izzivanje vršiti.

(Dodatek uredništva. — Naše uredništvo je že v soboto večer doznalo, da se je tekem dneva vršila po policijskih detektivih hišna preiskava pri raznih kaporjonih biciklističnega društva in sicer radi neke (najbrže namišljene) zarote proti Slovincem. Preiskava da pa ni dognala nič pozitivnega.

Mi bi te italijanaške prenapeteže samo opozorili, naj bodo lepo mirni, kajti brez volje in proti volji Slovencev se sploh iz Trsta niti giniti ne morejo. — Marsikaj se je do sedaj potrpelo glede obnašanja teh večnih izzivačev na naši zemlji, ali sedaj mora biti temu konec. — Oni naj kujejo proti nam „zarote“, a naše ljudstvo bo pa njim postavilo „šrange“ preko vseh potov, ki vodijo iz — Trsta. Sicer pa naj v tem trenutku kar nič ne strašijo s svojimi fanfarami po mestu in Bošketo, ako nočejo, da jim naše užaljeno ljudstvo zasvira njim toli priljubljeni — „Radecki marš“.)

Svoji k svojim! Prejeli smo: Po tem geslu se moramo ravnati osobito mi tržaški Slovenci, in se posluževati edino le narodnih trgovin, da s tem osiguramo eksistenco svojim narodnim trgovcem in obrtnikom. Do pred leti smo pogrešali v Trstu več trgovin raznih strok. Delali smo in prosili trgovce, naj pridejo v Trst in jim z ozirom na veliko število slovenskega življa v Trstu in njega okolici obljubljali gotovo eksistenco.

Zal pa, da tržaško slovenstvo ne izpolnjuje vedno svoje narodne dolžnosti. Večkrat sem imel priliko govoriti s tem ali onim narodnim trgovcem, ki so se mi večinoma pritoževali, da skoro ne morejo izhajati. — Zato polagam tržaškemu in okoličanskemu slov. občinstvu na srce, naj se vsi poslužujejo edino le v narodnih trgovinah. Pred leti smo imeli narodnega zlatarja v osebi gosp. Vekjeta, ki je jako dobro napredoval. Zal, da smo ga zgubili. Z g. Vekjetom pa nismo zgubili narodnega zlatarja; njega nadomestuje naš rojak, g. Alojzij Povh, v ulici del Rivo št. 26 (pri Sv. Jakobu). G. Povh je naroden mož, član več slov. društev, zato ga moramo vsestransko podpirati. G. Povh razpolaga z vsemi v zlatarsko in urarsko spadajočimi predmeti in posluhuje vestno, kakor vsi drugi narodni trgovci.

Ako se bodedo mi Slovenci posluževali le pri naših ljudeh, bomo dobro postreženi, zvršili s tem svojo narodno dolžnost in zagotovili svojim rojakom eksistenco. Ako se poslužujemo pri Italijanih, ukrademo svojim trgovcem dobiček, in polnimo žepo „našim“ ošabnim sosedom.

Ne poljubujmo šipe, ki nas tepe! Zato tržaški in okoličanski Slovenci! Za vsako potrebo poslužujemo se pri naših ljudeh, in naj nam velja vedno geslo: „Svoji k svojim!“

ILIRSKI.

Naznanilo hišnim stanovalcem. V smislu § 220 zakona od 25. oktobra 1896 dr. zak. št. 200 dolžni so posestniki hiš, v katerih se stanuje, ali njih namestniki predložiti davčni oblasti v času, ki ga določa deželno finančno oblastvo, izkaz vseh v hiši stanujočih oseb; izkaz mora biti urejen po stanovanjih, odnosno prostorih za kupčijo; pri poslopljih, ki so dana v najem, treba je navesti tudi najemnino in morebitne podnajemalce, ter označiti ime in vrsto poklica ali pridobitka stanovnikov.

Natančneje se razvidi iz tozadavnega uradnega naznanila.

Vodstvo otroškega vrtca na Vrdecih naznanja, da se začne dne 16. t. m. z rednim šolskim poukom.

C. kr. veterinarska akademija v Lvovu. Rektorat c. kr. veterinarske akademije v Lvovu nam naznanja, da se vrši upisovanje v omenjeno visoko šolo od 1. do 8. okt. z dovoljenjem proforsk. zbora do 15. novembra.

Na zahtevo pošilja rektorat c. kr. veterinarske akademije v Lvovu ulica Kochanowskiego 33 razpored predavanj in naukov ter daje tudi vse potrebne informacije.

Akademija ima pravico promovirati diplomirane veterinarje na čast doktorjem veterinarstva.

Pri Sv. Ani in sicer v tamošnjem konsumnem društvu priredi Magdalenska podružnica Ciril-Methodove družbe svojo tretjo vrtvo veselico to nedeljo, 18. t. m.; vsopred je zelo bogat in raznovrsten, zato obeta ta veselica res nekaj posebnega. Zabave in razvedrila ne bo manjkalo, tako, da bo vsak, ki se bo vračal, lahko rekel, da je združil sladko s koristnim in prinesel poleg tega tudi svoj „mali dar domovini na altar“, za otroški vrtec, ki se bo zidal v kratkem pri Sv. M. Magdalenii.

Ker se bo vrtelo med veselico tudi ru-deče kolo sreče, ki bo pa odvisno od src darovalcev, se obračamo do zavednih ljudi s prošnjo, da nam blagovoljijo poslati kak mal dar in to vsaj do sobote.

Vsakovrstne darove sprejemata blagajnik Magdalenske CM podružnice g. Fran Trošt, gostilna „pri Tirolcu“ Sv. Marija Magdalena zg. in Benedikt Godina pri Sv. M. M. s p o d n j i.

Natančnosti prihodnjič.

C. in k. vojna mornarica. Glasom brzojavnega poročila je vojna ladija „Cesaria Elizabeta“ 12. t. m. priplula v Sangaj, kjer ostane šest dni. — Na ladiji vse zdravo.

Tržaška mala kronika.

Svedrovci blagajne tvrde Fonda & Comisso. Znesek, ki je padel kakor plen v roke svedrovcev, je obstajal iz bankovcev in iz zlatov. Od aretirancev je Romeo Trevisini priznal, da je del vkradenega denarja skrjal pod svojim stanovanjem v ul. Chiozza št. 42 v podzemeljsko skrivališče. Zares se je na navedenem kraju našlo K 1450. Nadaljnih 360 K je doprinesla hišna preiskava, toda mati Trevisinija, ki se bavi s prodajanjem dragulj, je reklamirala ta znesek za-se. Takovi so se po storjenem činu podali v stanovanje Trevisinija, kjer so si razdelili med seboj plen vpricho Trevisinijeve matere. Tudi Henrik Trevisini je vse priznal. Rekel je, da je skrjal svoj del na strehi, toda našlo se ni nič.

Trevisini je oni, ki je skupaj z Vittorijem odprl skladišče in izvršil operacijo. Zato sta si oba pri skupni razdelitvi lepo pridržala znesek 3000 K; ogoljufala sta svoje pomagatke, s tem, da sta pokazala le plen 5000 K. Vittori je tudi priznal, noče pa povedati, kje je skrjal svoj denar. — Pri Qualli so ob aretaciji našli znesek K 1030. Karl Osana je edini, ki ne priznava; dobil je od plepa znesek K 100, da bi molčal, ker je slučajno izvedel še isto noč o tatvini in žugal, da bo vse izdal.

Radi suma, da je preskrbel tihi sveder, je moral biti aretirani mehanik Viljem Demarco, ali rešil se je s pravočasnim begom v Italijo. Aretiranci so tudi osumljeni, da so se vdeležili uloma pri tvrdki Caprin, ki je bil izvršen pred par tedni.

Nezgod. Deklica padla s tretjega nadstropja. Trinajstletna Marija Petronilla, stanujoča v III. nadstropju hiše št. 6 v ul. Concordia, je včeraj zjutraj smejala raz vrvi, potegnjene izven okna, nekoliko komadov perila, ki so se tam sušili. Ker pa se je preveč nagnila ven, je zgubila ravnotežje in padla z glavo navzdol na spodaj ležeče dvorišče. Uboga deklica je bila poškodovana na raznih delih telesa. Na pomoč je prišla zdravniška postaja in jo prepeljala v bolnišnico.

Samomor. Gospica Angela Ferraris, stara 32 let, stanujoča v ulici Luigi Galvani št. 3, se je včeraj ob 9 uri zjutraj ustrelila z revolverjem v prsa. Bila je takoj mrtva. Vzrok: neozdravljiva bolezen.

Proti ženi. Karl Milič, star 31 let, iz Sežane, stanujoč v ul. G. Gatteri št. 30, je že dlje časa ločen od svoje žene. Pred nekaj dnevi se je izrazil proti tretji osebi, „Tekom treh dni bom mrtev jaz ali pa ona!“ Predvčerajšnjem zvečer pa je Milič srečal svojo ženo v ul. Valdirivo in je planil proti njej, vihteč v roki velik ključ. Nekateri pasanti so ga razorožili in izročili redarju, ki ga je aretiral.

Goljuf, slavljen v Puli. Neki individuj, še vedno neznan po imenu in ki uživa še zlato svobodo je vkradel neko kolo v Barokovljah in jo mahnil v Pulo, kjer se je izdal za „Giovanni Galletti“, znanega laškega kolesarja na velikih tekmah. Puljski kolesarski klub ga je seveda slavnostno sprejel, počaščen je bil na vse načine, ni manjkalo niti slavnostnih obedov, napitnic itd. Ko se je goljufu zdelo, da je te komedije zadosti, je ušel iz Pule, potem ko je še trgovcu Petru Petronio izvabil kolo v vrednosti K 350, kolo je pa v Trstu zastavil. — Ta ženijalni goljuf, ki se pusti tudi imenovati Guido, Beato in Peter Pento, je iz Bolonje. — Ker ima policija njegovo fotografijo, ne ujde brzokone pestem oblasti.

Aretacija lažurnalista in grofa. — Gospod Alojzij Kranjc, lastnik kavarne „Minerva“, je bil poslan na „Piccolo“ popravek na podlagi § 19 v stvari vandaličnih činov proti njegovi kavarni. Popoludne istega dne je prišel v Ravarno „Minerva“ neki Josip Kretz, večkrat kaznovan individuj, ki se izdaja za grofa in žurnalista. Nasproti so-progi g. Kranjca, ki se je tedaj sama nahajala v kavarni, se je isti predstavil kakor odposlanca „Piccolove“ uprave in si je dal izročiti 6 Kron, češ da treba plačati popravek. — Tiča so vtaknili pod ključ.

Koledar in vreme. Danes: Povišanje sv. Križa. — Jutri: Nikodem, mučenik.

Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 25° Cels. — Vreme včeraj: Oblačno. Vremenska napoved za Primorsko: Spremenljivo s posamičnimi padavinami. — Zmerni vetrovi. Temperatura malo spremenjena. Počasno boljšanje.

Izpred sodišča.

Radi razžaljenja Veličanstva.

Včeraj se je imel pred porotniki dež. sodišča zagovarjati 25-letni Josip Colombin, ki je bil tožen, da je lani, dne 3. oktobra zvečer, ko so nekateri patrijotični mladiči vpili „evviva“, zavpil — kakor v odgovor na te vsklike — „abasso“.

Toženec je bil do minole nedelje na svobodi, a v soboto, dne 10. t. m. je šel na policijo prositi, naj mu dajo potni list za inozemstvo in je tudi povedal, da je namenjen v Ameriko. Ker je bila pa že določena razprava proti njemu za včeraj, so mu dali na policiji potni list za — — v ulico Tigor.

Včeraj, na razpravi, je Colombin tajil, da bi bil on zavpil „abasso“.

Kakor glavna priča je imel biti zaslišani neki Angel Furlan; ker pa tega ni bilo k razpravi, je sodni dvor na predlog zastopnika državnega pravdnštva odgodil razpravo, vsled česar je moral Colombin nazaj v zapore, kjer bo moral še malo počakati.

Branil ga je dr. Rossi.

Dva Eulenburgovca.

38-letni Josip Jeršek, doma iz Dvora na Kranjskem, in 35-letni Ivan Richter, doma nekje iz Slezke, sta bila tožena zločina po § 129 k. z., namreč medsebojnih nemoralnih činov a la Eulenburg. Dne 21. avgusta t. l. ju je namreč redar Matej Černe zasačil, ko sta na nekem travniku ob 4. uri zjutraj počenjala, kar je gori omenjeno.

Jeršek se je na včerajšnji razpravi deloma priznal krivim, a izgovarjal se je, da je bil pijan. Ker je bil tožen tudi prestopka po par. 311 kazenskega zakona, da je namreč nagovarjal redarja, potem, ko je bil aretirani, naj ga izpusti in mu ponuja v to svrhu denar, — se je glede tega izgovarjal, da ni vedel, da je to kaznjivo.

Richter je pa trdil, da je bil ono noč tako grozno pijan, da sploh ni vedel, kaj dela, in da se od one noči ničesar ne spominja.

Redar Černe, zaslišani kako je Jerška in Richterja zasačil, je obenem potrdil, da je bil Jeršek le nekoliko, a Richter popolnoma pijan.

Vsled tega je sodišče obsodilo Jerška na tri mesece, a Richterja na 14 dni ječe.

Jerška je branil odvetnik dr. Tarabochia, a Richterja odvetnik dr. Pincherle.

Radi javnega nasilstva proti orožniku Langu na Opčinah.

61-letni Josip Živic je bil tožen zločina po par. 81 k. z., ker da se je postavil v bran orožniku Langu, ko ga je ta dne 2. februarja t. l. na Opčinah aretirati radi potepuštva. Tresel da je orožnika, hotel da ga je celo vdariti in da se je vrgel na tla.

Toženec je prišel na razpravo v spremstvu družega orožnika, ker se nahaja sedaj v kaznišnici v Gradiški, kjer mora odsedeti 18 mesecev, ki mu jih je tukajšnje deželno sodišče prisodilo pred par tedni radi tatvine (vkradel je bil namreč 18 kokoši nekje v Rocolu in je dobil za vsako kokoš mesec dni ječe.

Na včerajšnji razpravi je toženec tajil. Rekel je, da se sploh ni postavil nikakor v bran orožniku, pač pa da ga je ta poslednji, potem, ko je bil že aretirani, bil s pestmi.

Edina priča orožnik Fran Lang, je pa potrdil obtožbo in zanimal da bi bil on pretepel toženca, vsled česar je bil Živic obsojen na štiri tedne trde ječe. Bil je brez branitelja.

Društvene vesti.

Glasbena šola Št. Jakobške Čitalnice (Campo S. Giacomo, 5). — Vpisuje se vsaki večer od 8—10 ure do 20. t. m., ob nedeljah od 10—12 dop. Otvoritev šole 26. septembra. Sprejema se učence za vse instrumente. Vpisnina je 1 krono.

Vodstvo.

Telovadno društvo „Sokol“ v Trstu.

V nedeljo priredi bratsko društvo „Sokol“ v Ilirski Bistrici veliko slavnost v prid „Sokolskemu domu“. Bratje Sokoli, ki se udeležijo v kroju te slavnosti, se odpeljejo v soboto zvečer ob 8. in pol z južnega kolodvora.

Na zdar!

Vaditeljski zbor telovadnega društva „Sokol“ v Trstu naznanja, da se vrši jutri v četrtek ob 8. in pol zvečer seja. Ker se gre za jako nujne in važne stvari, se prosi brate vaditelje kakor tudi vaditeljske pripravnike, da se seje gotovo udeležijo.

Na zdar!

Trgovsko izobraževalno društvo vabi gg. odbornike in njih namestnike k odborovi seji danes v sredo ob 9. uri zvečer.

Trg. izobraževalno društvo vabi svoje člene in prijatelje društva na začetni plesni venček, ki bo v nedeljo dne 18. septembra t. l. v društvenih prostorih ulica S. Francesco št. 2. Ples začne ob 7. uri zvečer in bo trajal do 2. zjutraj.

Plesne vaje bodo vsako nedeljo in praznik od 6. do 10. zvečer.

Plesna šola za novince pod vodstvom profesorja plesa g. I. Umek-a bo vsako nedeljo in praznik od 4. do 6. ure zvečer. Poučevalo se bo razne moderne kakor tudi navadne plesne.

Drugi veliki pevsko-glasbeni koncert Št. Jakobške Čitalnice se vrši v ne-

Za otroke : Prve avtoritete tuzemstva in : inozemstva priporočajo :

Kufeke kot najboljši : živilo proti bljevanju, driski, črevesne- in odrasle : mu katarju itd.

Svoji k svojim! Odlikov. krojačnica Svoji k svojim!

Avgust Stular

TRST - Via delle Poste št. 12, I. nad. - TRST
(ZRAVEN GLAVNE POŠTE)

IZVRŠUJE VSAKOVRSNE OBLEKE
najnovjše mode (od 50 K naprej)
in vsakov. uniforme. - Naročbe se izvršijo točno. - Delo solidno.

All' Alpinista

TRST - ul. San Sebastiano št. 7

D. Arnstein

Specijaliteta: usnjati predmeti kakor na primer: kovčegi, torbice itd. poznane tovarne Franco Zeller na Dunaju. Predmeti pripravni za darila. - Nепremakljivi angleški plašči tvrde Boughtof P. Frankenstein & Sons.

!!! **Novi dohodi** !!!
drsalke s krogliami in brez istih. DEŽNI PLAŠČI kakor tudi telovadna obuvala.

Dr. Fran Korsano

Specijalist za sifilitične in kožne bolezni

ima svoj ambulatorij v Trstu v ulici San Nicolò št. 9 (nad Jadroško bencin)

Splošno od 12. do 1. in od 5. do 8. in po večer

TRVDKA

Adolf : Kostoris

skladišče oblek za moške in dečke
Trst, via S. Giovanni 16, I.
TELEFON št. 16-83.

(zraven restavracije Cooperativa ex Hacher) prodaja na mesečne all tedenske obroke obleke in površnike za moške, perilo itd.

Najdogovornejše cene.
POZOR! Skladišče ni v pritličju, ampak v prvem nadstropju

Ali se hočete po ceni obleči?
Pojdite v dobroznano trgovino

ALLA CITTA' DI TRIESTE

Trst, ulica Giosue Carducci št. 40 (prej Torrente)
Tam dobite

Moške obleke . . . od Kron 13 do 56
Obleke za dečke . . . od Kron 6 do 30
Otroške obleke . . . od Kron 2 do 20

Velik izbor blaga iz inozemstva in iz domačih tovarn. Velika zaloga srajc, hlač in drugih predmetov za delavce.

Sprejemajo se naročbe po meri.

ALLA CITTA' DI TRIESTE

Trst, ulica Giosue Carducci št. 40 (prej Torrente)

TRST-VRDELA

TRST-VRDELA

PRVA PRIMORSKA TOVARNA

DROŽ (KVASA)

ki se je v tako kratkem času tako dobro razširila s svojo točno in hitro postrežbo in s svojim najfinjšim blagom, pri katerim se ni bati nobene konkurence, pošilja po vseh delih sveta. Trgovci in peki! Zabeležite cenik, eventualno tudi vzorec, kateri se vam pošlje brezplačno.

J. J. SUBAN, TRST-VRDELA

Slovenski otrok v slovenske šole!

Odlikovana delavnica in zaloga

sedlovja in potnih predmetov

FRIDERIK HERTAUS, TRST, ulica Stadion št. 10.

PIVO

ODLIKOVANE

pivovarne Alt-Pilsenetz pri Plinzju

GLAVNI ZASTOP in ZALOGA:

TRST

via Valdirivo št. 32
TELEFON št. 22-01

Postrežba točna na dom

NOVO POGREBNO PODJETJE

H. Stbje! in drug se je preselilo na

z bogato opremo za vsakovrsni pogreb in prodajalnico mrtvaških predmetov in vsakovrstnih vencev iz umetnih cvetlic perle, porcelana. — Velika zaloga

Corso 49 (Piazza Goldoni). Tel. 140

voščenih sveč

Prodaja na debelo in drobno.

deljo 18. t. m. v dvorani Narodnega doma pri Sv. Ivanu.

Začetek točno ob 4. uri popoldne. — Vstopnina 60 stot. Sedeži I. vrste 80 stot., II. vrste 60 stot., III. 30 stot. — Med proizvajanjem ostanejo vrata dvorane zaprta.

Tržaška gledališča.

POLITEAMA ROSSETTI. Dramatična družba Mimi Aguglia. Danes igrokaz „Tat“ (Il ladro).

Nar. del. organizacija.

Izredna seja centralnega odbora NDO in obenem veselničnega odseka se vrši jutri, v četrtek zvečer točno ob 7. uri in pol v društvenih prostorih NDO v ul. Lavatoio št. 1. Med drugimi važnimi stvarmi je na dnevnem redu tudi sklepčni račun o prireditvah dne 4. septembra. Pozivljamo k točni in polnoštevilni udeležbi.

Člani volilnega odseka NDO so naprošeni, da se zanesljivo vdeležijo seje, ki se vrši v petek, dne 16. t. točno ob 7. in pol zvečer. Ker se vrši prav v kratkem času redni občni zbor NDO je ta seja zelo važna. Fran Kranjc, preds. vol. ods. NDO.

DAROVI.

— Obžalujoči nezgodo (okroglih 600 K) našega očka . . . . ., so darovali nekateri gg. in ena gospica v gostilni pri Birsu za CMD 4 K 1 vin.

— Ob priliki nenadane svidenja starega znanca, so darovali za CMD 3 krome Juraj Barac, Ivan Simšič in Ant. Ekar. Denar hrani uprava.

Vesti iz Goriško.

Ustanovni občni zbor novoustanovljene podružnice družbe sv. Cirila in Metoda za Tomaj-Dutovlje in okolico se bo vršil v nedeljo 18. t. m. ob 3. uri popoldne v Tomaju v prostorih „Vinarske zadruge“. — Dnevni red: Razgovor o važnosti naše šolske družbe; volitev odbora in delegatov za glavno skupščino; vpisovanje novih članov; razni nasveti in predlogi.

Železniška zveza od Stanjela-Kobdil čez Štorje do Divače. C. kr. ministerstvo avstrijskih železnic je obvestilo deželni odbor meseca junija t. l., da je ukazalo napraviti splošen načrt za železniško zvezo od Stanjela-Kobdil, čez Štorje na Divačo. Izdelek gorenjega načrta je bil poverjen inženirju g. Maksu Piche v Pragi z naročilom, naj takoj prične s potrebnimi deli za trasiranje proge. Deželni odbor je obvestil o tem prizadete občine s povabilom, naj skrbijo, da bo inženir nemoten izvršil poverjeno mu nalogo. — Danes je splošen načrt te železniške proge konečan in nadejati se je, da se bodo takoj določile komisije, ki naj pregledajo traso, in določijo postaje s tem namenom, da se bodo lahko pripravili podrobni načrti in se bo izpeljalo delo.

Vesti iz Istro.

Iz Pule. Škoda, ki jo je povzročil veliki naliv in poplava minule sobote, znaša okolu pol milijona kron. V nekaterih hišah je stala voda še v ponedeljek.

Iz Boršta nam pišejo: Cesta iz naše postaje v vas, je še vedno taka, kakor je bila. Naši občinski glavarji, župani, svetovalci, ali kakor se že imenujejo, vse te velike glave v občini, se ne zganejo, pa se ne zganejo. Napis „Trattoria“ pri postajališču v Ricmanjih in pot iz naše postaje v vas, ostane vedno, kakor je bila.

Iz Boljunca nam poročajo, da se je vršil tam minulo nedeljo ples, pri čemur so se fantje stepili. Bilo je več mladeničev ranjenih s fovči. Mi moramo le obžalovati, da se je kaj takega zgodilo v Boljuncu, kar ne bi bili nikdar pričakovali. Boljunc je vendar vas, kjer so ljudje pametni in trezni. V naši dobi pač ni primerno, da se rešuje prepire z noži in fovči. — Čemu sta tam dve bralni društvi — klerikalno in liberalno, ako ne moreta uplivati na fante niti toliko, da bi pri plesih ne prišlo do preteпов z noži. Prosimo in priporočamo starišem in pametnim možem in fantom, naj vendar uplivajo na to, da se v njihovi vasi ne bodo godile stvari, ki delajo sramoto celi vasi in kvarijo dober glas vseh njenih prebivalcev.

Druge slovenske dežele

Suspendiran slovenski profesor. Deželni šolski svet kranjski je suspendiral profesorja na ljubljanskem dekliskem liceju Jurga radi govora, ki ga je imel o priliki učiteljske skupščine v Novem mestu.

Pa naj še kdo reče, da niso nastopile fletne razmere za one kranjske Slovence, ki slučajno ne trobijo v klerikalni rog!

Iz Podrage pri Vipavi. Veselica, ki jo je priredila tukajšnja „Kmetijska Čitalnica“ dne 4. septembra na dvorišču g. Frana Žgurja, je dosegla popolni, vsestranski uspeh.

Vkljub dežju, ki je samo med veselico prenehal, se je vdeležilo veselice mnogo domačega občinstva in iz bližnje okolice. — Igra: „V Ljubljano jo dajmo!“ je vzbujala

občo veselost, — le škoda, da je preveč utesnjen prostor slabo učinkoval na celoten razvoj glasu. Skratka: Program je bil rešen vseskozi častno.

Iskrena hvala sodelovalcem pevcem ter tamburašem in vrhpoljskemu „Kmetickemu izobraževalnemu društvu“, ki je posodilo oder. Vsa čast pa igralcem-fantom in igralkam-deklelom.

Le z vstrajnostjo krepko naprej, ker ta veselica je jako ugodno uplivala na ljudstvo.

Vsem p. n. gospodom, ki so poslali preplačila, se iskreno zahvaljuje.

Odbor.

Razne vesti.

Brezzično brzojavljanje skozi morje. Iz Londona poročajo: Te dni sta dva križarja in osem podmorskih ladij napravili poskuse z brzojavom brez žic. Vspelo je križarjema brzojavljati z ladjami. S poskusi se bo nadaljevalo.

Nova kovina. V Barrovu so, kakor javljajo iz Londona, odkrili novo kovino, ki so jej dali ime duralumin. Ta kovina je baje lažja od aluminija in trda kakor jeklo. Tvrdba, ki je to kovino odkrila, jo namerava izgotovljati v velikih množinah in zgraditi v to svrhu posebne livarne.

Število svetilnikov. Na vsem svetu je 15.224 svetilnikov, ako se računa med te ne le velike, ampak tudi male. Največ svetilnikov, namreč 12.191 se nahaja ob obali Atlantskega oceana. V Tihem oceanu jih je 2288, v indijskem 674 in v polarnih krajih 88.

Italijanski, hrvatski podučuje: hitro in praktično izvežbani učitelji omenjenih jezikov. Informacije v Inzeratnem oddelku Edinosti. 900

Za prodajalnico jestvina na Krasu išče se vrednega in poštenega pomočnika. Ponudbe pod „Bazovica“ post-restorante, Centrala. 1512

Odda se takoj v najem kuhinja soba in shramba za K 17. Kelonja 261, v hiši, kjer je mesnica. 1495

Mihael Pernarčič Trst, ulica Romagna 16, stavbeni in umetniški mizar, izvršuje vsakovrstne specialitete za nošanje in zunanje uredbe v stanovanjih, pisarnah itd. Cene zelo zmerne. Priporoča se vsem Slovanom. 755

Prošnje vsake vrste, tudi na Nj. Veličanstvo se izgotovljajo v ulici Felice Venezian št. 27, I. 1459

Prva in edina pisarna v vojaški stvari. Daja nasvete in informacije o vsem kar se tiče novačenja in voj. službe. Izcljuje in odpošilja vsako vrsto prošenj vojašk. značaja — oproščenje od vsaj in kontrolnih shodov, enoletno prostovoljstvo, ženitbe, doseganje zakonitih ugodnosti glede prezenčne službe vsprejetja v vojaške sole itd. — Pooblaščen je zastopati stranke pred oblastnijami. — Posreduje v najtežavnijih slučajih. — Reševanje hitro in točno. — Uradne ure: Ob delavnikih od 9. do 12. predp. in od 4. do 7. popol. Ob nedeljah in praznikih od 10. do 12. opolud'.

Mlado in cvetoče, zdravo in veselo

nemore ostati nabeno dekle in nabena gospodinja, katera se mora mučiti leta in leta v kuhinji in v gospodinjstvu pri pranju in umivanju s slabim milom. — Pri porabi

Schicht-ovega mila

se varuje roke in doseže hitro, brez truda in napora snežno belo perilo.

POJASNILO.

Na tisoče zdravnikov in profesorjev priporočajo in uporabljajo našo higijenično „SPETON“ (patentirano). LITERATURA: Dr. med. R. Braun, Dr. Winterberg, Dr. A. Donath, Dr. Schinausky, Dr. Kramer. NAROČITE V LEKARNAH 3 K 50 st. franko (Tudi v znamkah). :: Išče se razprodajalce. GLAVNI ZASTOPNIK HINKO GRISI — TRST kemična tovarnica Nassovia, Wiesbaden (Nemčija)

Gostilna se prodaja Vzrok družinsko nesoglasje. Naslov pove Inzeratni oddelk Edinosti pod šte. 1495. 1498

Prilika. Prodaja se nov kiralni stroj „Singer“, moderni sistem, ki služi lahko tudi za vezanje, 100 kron; drugi za domačo rabo 62 kron. Triletna garancija. Ulica S.ta Caterina 9, zaloga 1, v dvorišču.

Dijaka sprejema na hrano in stanovanje, skupno z domačim sinom, dobra slovenska družina. Naslov pove Inser. odd. Edinosti.

Mlada babica z dežele, katera je že eno leto prakticovala išče službe pri kaki stari babici v Trstu kot pomagalka. Pisemne ponudbe z pogojem pod „MLADA BABICA“ na Inzeratni oddelk Edinosti. 1417

Inteligentni mlad gospod, čedne zunanjo-sti, z okrog 80 tisoč lastnega premoženja, v prijaznem kraju Kranjske se želi v srhu ženitve seznaniti z mirno, dobro srčno, inteligentno, 20 do 30 letno in zdravo gospico, ki bi imela veselje do t govine in bi mu zamogla s primernim zneskom, kojega je navesti, pripomoči izvršiti večje industrijsko podjetje. Prosi se tudi svoje zmožnosti in domače razmere pojasniti. Tajnost zanjama in se aronimno ne upošteva. Ponudbe pod „Zelim si srečo 50-000 W. B. 9501“ v zaprti kuverti če mogoče se sliko, kojoj se diskretno vrne na: Rudolf Mosse, Dunsaj 1, Seilerstraße 2.

ALEKS. FRANC MAYER - TRST žgalnica kave TELEFON 1743. Najboljši vir za dobivanje pečene kave.

Obrtno in konsumno društvo pri sv. Ivanu pri cerkvi

išče krčmarja. Prošnje na predsednika JOSIPA MLAČ Sv. Ivan šte. 1136 do 21. sept. t. l. Potrebna je kavcija.

TRST, ul. Cavazza 2 PEKARNA IN SLAŠČICARNA „FRAN LAMPE“ Prodaja svežega kruha 4-krat na dan. - Postrežba točna iz na dom

Spritzer wein se imenuje belo stajersko vino, ki je edino pripravna pijača s mineralnimi vodami in sifonom. Prodajam tudi v butelkah pristno vino Opolio iz Visa, Belo sladko iz Visa, istrsko in teran. Priporočam tudi svoj izbor dezertnih in miravilnih vin, n. s. likerje, žganje in sirupe. Zaloga „Asti spumanti“ po Krov 3 4. Sladki rošči po K 2. Izobno žganje po K 2-40 butelica. poldrugega litra. Pre- E. Jurcev, Acquedotto 9

„PRI STARI BRESKVI“ v ulici Belvedere šte. 17 se toči izvrstno pivo in vino.

Zaloga obuvala in lastna delavnica PAVEL VISINTINI Trst, ul. Giosue Carducci 31. Filijalka ul. S. Sebastiano 8. Velika izbora moških in ženskih čevljev. - Poprave se izvršujejo točno in solidno po zmernih cenah

Rogaška kisel. Templev Radinski vrelec. Najboljši mineralni vodi. — ZASTOPNIK — Lacko Križ - Pula WIESENREITER & Co., TRST via Gioachino Rossini 20.

Pohišstvo svetlo in temno, posamezni kosi, cele spalne in jedilne sobe, ogledala, slike itd. itd. vse po nizki ceni. Izgotovlj. moške obleke in šivalni stroji na obroze in ceno. — Proda IVANKA DOREGHINI, Trst Zaloga pohištva) ul. Madonna 8.